

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, listopad 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/156/2010

O AGRESJI W POLSKIM ŻYCIU
POLITYCZNYM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

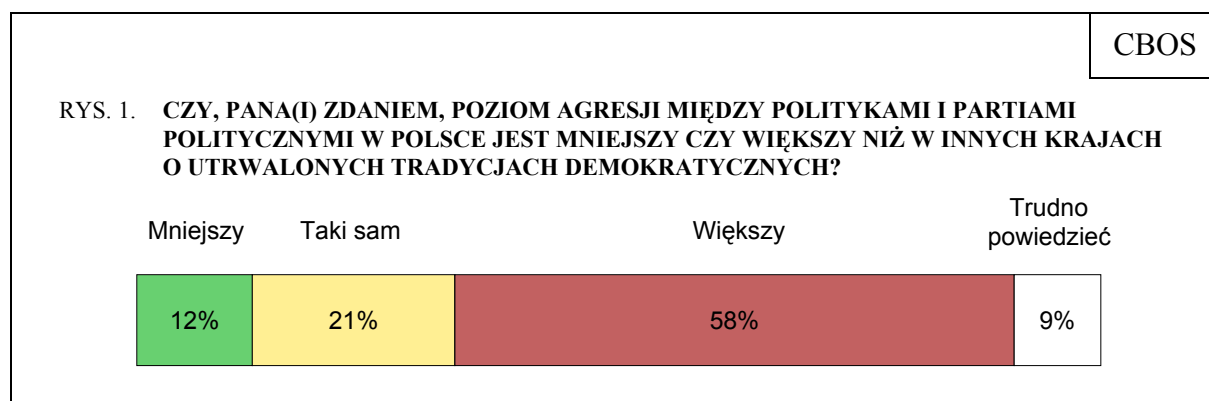
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od dłuższego czasu w polskim życiu politycznym można zaobserwować narastającą agresję. Język używany w debacie publicznej, w polemikach między przedstawicielami głównych partii politycznych staje się coraz ostrzejszy.

Dramat, jaki niedawno rozegrał się w biurze poselskim PiS w Łodzi, gdzie od postrzału zginął Marek Rosiak, asystent eurodeputowanego Janusza Wojciechowskiego, odczytany został przez jednych jako kolejny stopień zaostrzania się tej agresji – skutek wywołanej przez nią atmosfery panującej obecnie w życiu politycznym, podczas gdy inni starali się to tragiczne wydarzenie bagatelizować, kładąc nacisk na wielce prawdopodobne niezrównoważenie psychiczne sprawcy.

W listopadowym sondażu ¹ podjęliśmy ten temat starając się ustalić, w jakim stopniu opinia publiczna podziela pogląd o zaostrzającej się agresji w polskim życiu politycznym i kogo za to obwinia. Zapytaliśmy również o interpretację tragedii, do jakiej doszło w łódzkiej siedzibie PiS.

Jak badani oceniają obecną atmosferę walki politycznej w Polsce na tle swoich wyobrażeń o praktyce życia politycznego w innych krajach demokratycznych?

Odpowiadając na to pytanie badani posługiwali się 7-punktową skalą, na której 1 oznaczało, że poziom agresji jest zdecydowanie mniejszy niż w innych krajach, a 7 – że zdecydowanie większy. W opracowaniu przedstawiamy wyniki w postaci zagregowanej: punkty 1–3 – mniejszy, punkt 4 – taki sam, a punkty 5–7 – większy.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (246) zrealizowano w dniach 4–11 listopada 2010 roku na liczącej 999 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Według ponad połowy badanych (58%) agresja w polskim życiu politycznym jest większa niż w innych krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych. Nie ma takiej grupy społecznej czy kategorii demograficznej, w której większość byłaby przeciwnego zdania.

W pewnym, choć niewielkim stopniu na opinie w tym względzie wpływają deklarowane poglądy polityczne respondentów, określane na skali *lewica – prawica*. Badani o orientacji lewicowej nieco częściej od pozostałych wyrażają przekonanie, że agresja między politykami i partiami politycznymi jest w Polsce mniejsza niż w krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych, i odpowiednio rzadziej – że jest ona większa (por. tabele aneksowe).

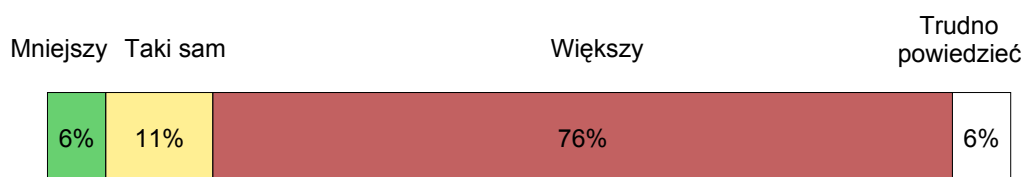
Poglądy na ten temat zwolenników PO, PiS i SLD, a także osób o niesprecyzowanych sympatiach politycznych oraz zapowiadających absencję w ewentualnych wyborach parlamentarnych kształtują się podobnie. Nieco wyróżniają się na tle innych wyborcy PSL, którzy znacznie rzadziej od pozostałych uważają poziom agresji w polskim życiu politycznym za mniejszy niż w krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Czy poziom agresji między politykami i partiami politycznymi w Polsce jest mniejszy czy większy niż w innych krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych?			
	Mniejszy	Taki sam	Większy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	14	25	57	4
PSL	2	27	65	6
PiS	13	21	61	5
SLD	12	25	61	2
Niezdecydowani	13	20	52	15
Niegłosujący	9	17	60	14

Jednocześnie zdecydowana większość Polaków dostrzega narastanie agresji w życiu politycznym w ostatnich latach. W opinii aż trzech czwartych badanych (76%) agresja między politykami i partiami politycznymi jest większa, niż była kiedyś, np. przed wyborami w 2005 roku.

RYS. 2. CZY OBECNIE W POLSCE POZIOM AGRESJI MIĘDZY POLITYKAMI I PARTIAMI POLITYCZNYMI JEST W PANA(I) OCENIE MNIEJSZY CZY WIĘKSZY, NIŻ BYŁ KIEDYŚ, NP. PRZED WYBORAMI W 2005 ROKU?

Odpowiadając na to pytanie badani posługiwali się 7-punktową skalą, na której 1 oznaczało, że poziom agresji jest zdecydowanie mniejszy niż w innych krajach, a 7 – że zdecydowanie większy. W opracowaniu przedstawiamy wyniki w postaci zagregowanej: punkty 1–3 – mniejszy, punkt 4 – taki sam, a punkty 5–7 – większy.

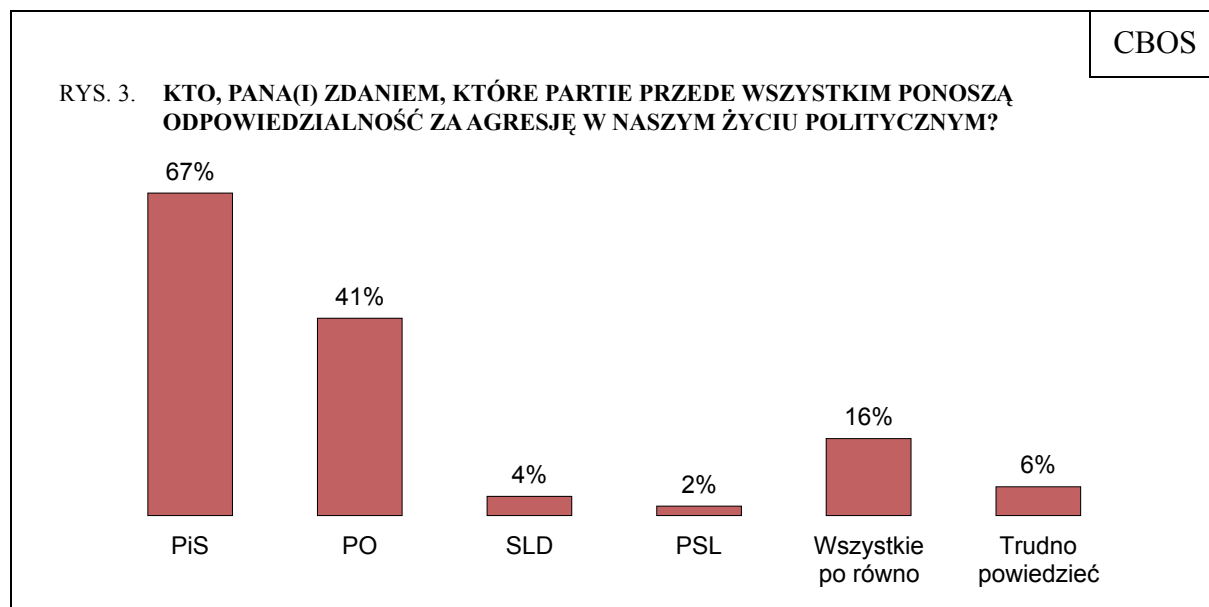
Również w tym przypadku nie ma wyraźnych różnicowań opinii w zależności od cech określających położenie społeczne (wykształcenie, sytuacja materialna, przynależność społeczno-zawodowa) czy też według kryteriów społeczno-demograficznych. Także deklarowane poglądy polityczne jeszcze mniej niż w poprzednio omówionym aspekcie różnicują ocenę zjawiska agresji w życiu politycznym, aczkolwiek badani o poglądach prawicowych nieco odróżniają się od pozostałych. Nieco częściej bowiem są zdania, że agresja między politykami i partiami jest obecnie większa niż kiedyś, np. przed wyborami prezydenckimi w 2005 roku (por. tabele aneksowe).

Narastanie agresji w życiu politycznym naszego kraju mniej więcej w jednakowym stopniu dostrzegają zwolennicy wszystkich czterech głównych partii politycznych. Charakterystyczne jest, że badani o sprecyzowanych sympatiach politycznych – niezależnie od tego, ku jakiej partii się skłaniają – dostrzegają to zjawisko częściej niż ci, którzy nie mają wykrystalizowanych sympatii politycznych, oraz osoby dystansujące się od polityki.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy obecnie w Polsce poziom agresji między politykami i partiami politycznymi jest w Pana(i) ocenie mniejszy czy większy, niż był kiedyś, np. przed wyborami w 2005 roku?			
	Mniejszy	Taki sam	Więszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	7	9	81	4
PSL	3	12	85	0
PiS	6	12	81	1
SLD	5	13	80	2
Niezdecydowani	10	16	66	8
Niegłosujący	5	11	73	11

Większość badanych konstatuje więc narastanie agresji w życiu politycznym w Polsce, a zarazem ocenia, że jest ona większa niż w krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych. Kogo natomiast, którą partię polityczną respondenci obarczają odpowiedzialnością za to zjawisko?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwie partie

Odpowiedzialność za narastającą agresję na polskiej scenie politycznej ponoszą, zdaniem ankietowanych, jej główni aktorzy – PiS i PO, przy czym zdecydowanie przeważa opinia, że ciężar odpowiedzialności spada na PiS. Na SLD i PSL wskazują znikome odsetki badanych. Jednocześnie co szósty respondent przypisuje winę „wszystkim po równo”. Odpowiedź taka jest tym częstsza, im niższy poziom wykształcenia badanych. Natomiast im wyższe wykształcenie, tym częściej odpowiedzialnością za narastającą agresję ankietowani obarczają PiS. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że także osoby z wykształceniem podstawowym częściej w tym kontekście wskazywały PiS, choć przewaga takich wskazań jest stosunkowo niewielka.

Obarczanie PiS odpowiedzialnością za atmosferę życia politycznego wiąże się z położeniem materialnym badanych. Występuje ono tym częściej, im wyższe są dochody na osobę w rodzinie, a także im lepsza ocena własnych warunków materialnych. Trzeba jeszcze zaznaczyć, że na obarczanie odpowiedzialnością PO nie mają wpływu poglądy polityczne. Natomiast PiS wskazywany jest jako główny odpowiedzialny tym częściej, im bliżej lewej strony lokują się deklarowane poglądy.

Jak zwolennicy poszczególnych partii postrzegają odpowiedzialność za agresję w polskim życiu politycznym?

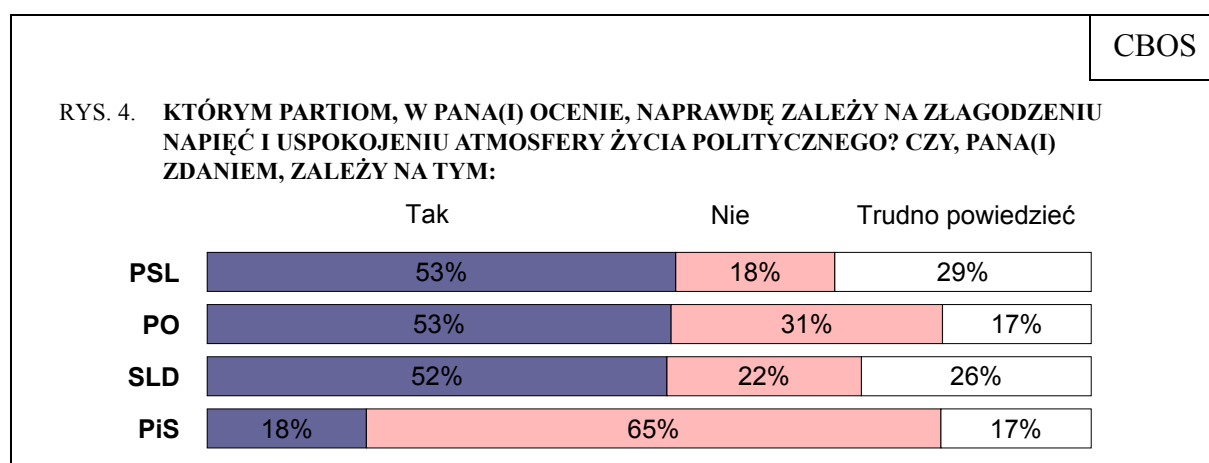
Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Kto, Pana(i) zdaniem, które partie przede wszystkim ponoszą odpowiedzialność za agresję w naszym życiu politycznym?					
	PO	PiS	SLD	PSL	Wszystkie po równo	Trudno powiedzieć
	w procentach					
PO	26	91	3	2	6	1
PSL	56	59	7	2	12	6
PiS	75	32	11	0	21	2
SLD	44	97	0	0	3	0
Niezdecydowani	39	57	0	2	21	16
Niegłosujący	38	61	4	2	22	9

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwie partie

Zrozumiałe jest, że osoby popierające jedną z dwóch głównych partii znacznie częściej obarczają odpowiedzialnością za agresję w życiu politycznym jej konkurentkę. Jednak elektorat PiS nieco częściej niż elektorat PO dostrzega agresywne postępowanie popieranej przez siebie partii. Interesująco przedstawiają się opinie w tej sprawie potencjalnych wyborców dwóch mniejszych ugrupowań. Zwolennicy PSL, współkoalicjanta PO, obarczają odpowiedzialnością za złą atmosferę życia politycznego mniej więcej w równym stopniu PiS i PO. Natomiast sympatycy SLD niemal jednogłośnie wskazują na PiS, a o połowę rzadziej na PO.

Spójrzmy z kolei na postrzeganie tego zjawiska z drugiej strony. Którym partiom, zdaniem badanych, zależy na poprawie atmosfery życia politycznego w Polsce?

Okazuje się, że w tej kwestii dobre intencje Polacy przypisują w jednakowym stopniu PO, PSL i SLD. Ponad połowa ogółu ankietowanych uważa, że każdej z tych partii zależy na poprawie atmosfery życia politycznego w Polsce. Natomiast tylko niespełna jedna piąta (18%) dostrzega takie intencje w PiS.

Jak natomiast intencje poszczególnych partii oceniane są w zależności od opcji wyborczych?

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Którym partiom naprawdę zależy na złagodzeniu napięć i uspokojeniu atmosfery życia politycznego? Czy zależy na tym:			
	PO	PiS	SLD	PSL
	odpowiedzi twierdzące w procentach			
PO	86	11	73	71
PSL	61	32	71	84
PiS	14	52	39	41
SLD	58	11	81	68
Niezdecydowani	42	17	42	38
Niegłosujący	41	13	36	41

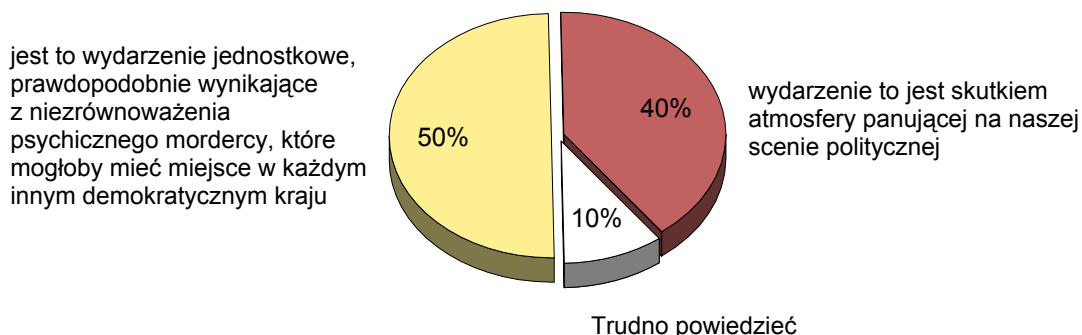
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwie partie

Nie zaskakuje fakt, że zwolennicy popieranej przez siebie partii najczęściej jej przypisują w tej sprawie dobre intencje, jednak poszczególne elektoraty interesująco różnią się między sobą.

Potencjalni wyborcy PO popieraną przez siebie partię najczęściej wskazują jako dążącą do poprawy atmosfery życia politycznego w Polsce, niewiele rzadziej wskazują na swoją partię zwolennicy PSL i SLD. Natomiast wśród zwolenników PiS jedynie co drugi przypisuje takie intencje popieranej przez siebie partii. Warto też zwrócić uwagę, że znacznie łaskawszym okiem patrzą na PiS sympatycy PSL niż zwolennicy PO. Na dobre intencje PiS w dążeniu do poprawy atmosfery życia politycznego w naszym kraju trzykrotnie częściej wskazują wyborcy PSL niż PO.

Jako kolejny stopień agresji w życiu politycznym może być traktowane zamordowanie pracownika biura poselskiego PiS w Łodzi. Jednak część polityków i mediów zakwestionowała taką interpretację tego wydarzenia. Zapytaliśmy więc, jak postrzegają to badani.

RYS. 5. W OSTATNIM CZASIE W ŁODZI MIAŁO MIEJSCE TRAGICZNE WYDARZENIE – ZOSTAŁ ZAMORDOWANY PRACOWNIK BIURA POSELSKIEGO PiS, DRUGI ZAŚ CIĘŻKO RANNY. WYDARZENIE TO BYŁO RÓŻNIAKIE INTERPRETOWANE PRZEZ POLITYKÓW RÓŻNYCH UGRUPOWAŃ. CZY W PANA(I) OCENIE:

Jak się okazuje, wśród ogółu badanych nieznacznie przeważa opinia, że wydarzenia tego nie należy bezpośrednio wiązać z atmosferą panującą na naszej scenie politycznej (50%). Opinię tę podziela większość mężczyzn, podczas gdy wśród kobiet wskazania na jedną lub drugą opcję są niemal wyrównane. Ciekawe, że najmłodszy i najstarszy badani są w tej sprawie odmiennego zdania niż pozostałe grupy wiekowe. Co drugi respondent poniżej 25 roku życia wiąże to wydarzenie z atmosferą życia politycznego, a tylko co trzeci – z niezrównoważeniem psychicznym sprawcy. Z kolei wśród ankietowanych mających 65 lat i więcej zdania na ten temat są podzielone z nieznaczną przewagą wskazań, że tragedia ta jest skutkiem atmosfery życia politycznego w Polsce. Wyższe wykształcenie sprzyja interpretowaniu tego wydarzenia jako jednostkowego, wynikającego prawdopodobnie z niezrównoważenia psychicznego sprawcy (patrz tabele aneksowe).

Interpretacja tego tragicznego wydarzenia wiąże się także z deklarowanymi poglądami politycznymi, choć różnice nie są tak duże, jak można by się spodziewać.

Tabela 5

Deklarowane poglądy polityczne	Czy zamordowanie pracownika biura poselskiego PiS w Łodzi było:		
	skutkiem atmosfery panującej na scenie politycznej	wydarzeniem wynikającym z niezrównoważenia psychicznego mordercy, które mogłoby mieć miejsce w każdym innym kraju demokratycznym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewicowe	32	63	5
Centrowe	37	54	9
Prawicowe	44	50	6
Nieokreślone	43	34	23

Trzeba zwrócić uwagę, że także wśród badanych określających swoje poglądy jako prawicowe przeważa, choć nieznacznie, pogląd, iż wydarzenie to wynika z niezrównoważenia psychicznego sprawcy. Jak natomiast przekłada się to na opinie w tej kwestii sympatyków poszczególnych partii politycznych?

Tabela 6

Potencjalne elektoraty	Czy zamordowanie pracownika biura poselskiego PiS w Łodzi było:		
	skutkiem atmosfery panującej na scenie politycznej	wydarzeniem wynikającym z niezrównoważenia psychicznego mordercy, które mogłoby mieć miejsce w każdym innym kraju demokratycznym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	29	65	6
PSL	35	62	3
PiS	62	25	13
SLD	27	69	4
Niezdecydowani	31	53	16
Niegłosujący	46	40	14

Jedynie zwolennicy PiS w większości uważają, że zamordowanie pracownika biura poselskiego tej partii w Łodzi to skutek atmosfery panującej na scenie politycznej. W elektoratach pozostałych trzech głównych partii dominuje pogląd przeciwny. Co ciekawe, proporcje opowiadających się za jedną lub drugą interpretacją są niemal dokładnie odwrotne niż w elektoracie PiS.

Wśród badanych dominuje przekonanie, że agresja między politykami i partiami politycznymi jest w Polsce większa niż w innych krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych. Co więcej, poziom tej agresji w ciągu ostatnich kilku lat się zwiększył. Zdaniem większości ankietowanych odpowiedzialność za ten stan rzeczy spoczywa na PiS, choć spora grupa obarcza odpowiedzialnością także PO. Jak można się było spodziewać, stanowisko w tej kwestii w znacznej mierze determinują sympatie polityczne.

W sprawie przyczyn zbrodni dokonanej niedawno w biurze poselskim PiS w Łodzi przeważa, choć stosunkowo słabo, opinia, że należy ich szukać w niezrównoważeniu psychicznym sprawcy, a nie w atmosferze życia politycznego. Deklarowane stanowisko w tej sprawie wyraźnie zależy również od sympatii politycznych. Jedynie wśród zwolenników PiS przeważa pogląd o politycznym tle tej zbrodni, podczas gdy w pozostałych elektoratach rozkład opinii jest niemal dokładnie odwrotny.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, poziom agresji między politykami i partiami politycznymi w Polsce jest mniejszy czy większy niż w innych krajach o utrwalonych tradycjach demokratycznych?				Liczba osób
		Mniejszy	Taki sam	Większy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		12	21	58	9	999
Płeć	Mężczyźni	13	21	61	6	478
	Kobiety	11	22	56	12	521
Wiek	18-24 lata	16	13	68	3	132
	25-34	14	21	61	5	179
	35-44	11	33	50	6	154
	45-54	12	23	59	6	176
	55-64	10	21	60	9	171
	65 lat i więcej	9	16	52	24	187
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	19	60	11	382
	Miasto do 20 tys.	20	22	40	18	132
	20-100 tys.	14	22	58	6	192
	101-500 tys.	11	24	58	8	161
	501 tys. i więcej mieszk.	7	23	68	1	133
Wykształcenie	Podstawowe	9	16	53	21	250
	Zasadnicze zawodowe	13	17	63	6	256
	Średnie	12	24	59	5	337
	Wyższe	13	29	55	4	156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	21	63	3	87
	Średni personel, technicy	10	35	49	7	43
	Pracownicy adm.-biurowi	16	33	48	3	62
	Pracownicy usług	20	22	48	10	70
	Robotnicy wykwalifikowani	10	26	54	9	116
	Robotnicy niewykwalifik.	14	13	66	7	50
	Rolnicy		13	67	20	53
	Pracujący na własny rach.	12	23	55	9	35
Bierni zawodowo	Renciści	12	22	57	9	65
	Emeryci	9	19	54	18	224
	Uczniowie i studenci	12	12	76		83
	Bezrobotni	14	22	57	6	56
	Gospodynie domowe i inni	13	22	64	1	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	32	45	8	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	19	64	8	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	23	58	4	212
	prywatnym gosp. rolnym		17	70	14	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	20	56	11	158
	501-750	8	19	65	8	129
	751-1000	12	20	55	13	192
	1001-1500	17	24	52	7	164
	Powyżej 1500 zł	9	27	59	5	135
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	17	60	12	125
	Średnie	10	21	57	12	466
	Dobre	14	23	59	5	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	16	48	14	55
	Raz w tygodniu	11	21	57	11	475
	1-2 razy w miesiącu	15	18	60	7	183
	Kilka razy w roku	7	21	65	6	201
	W ogóle nie uczestniczy	14	31	49	6	86
Poglądy polityczne	Lewica	17	28	52	3	149
	Centrum	10	23	63	4	312
	Prawica	10	22	62	6	327
	Trudno powiedzieć	13	13	49	26	211

Tabela 2

		Czy obecnie w Polsce poziom agresji między politykami i partiami politycznymi jest w Pana(i) ocenie mniejszy czy większy, niż był kiedyś, np. przed wyborami w 2005 roku?				Liczba osób
		Mniejszy	Taki sam	Większy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		6	11	76	6	997
Płeć	Mężczyźni	7	13	75	5	478
	Kobiety	5	10	78	7	519
Wiek	18-24 lata	9	10	71	11	132
	25-34	5	12	80	3	179
	35-44	6	17	74	3	153
	45-54	5	9	80	6	176
	55-64	8	8	80	4	171
	65 lat i więcej	4	12	73	11	186
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	13	75	8	381
	Miasto do 20 tys.	7	10	75	9	131
	20-100 tys.	7	11	77	6	192
	101-500 tys.	6	12	77	5	161
	501 tys. i więcej mieszk.	8	9	81	2	133
Wykształcenie	Podstawowe	8	9	70	14	249
	Zasadnicze zawodowe	6	9	80	5	256
	Średnie	5	14	78	4	336
	Wyższe	6	15	78	2	156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	15	80	1	87
	Średni personel, technicy	5	16	71	8	43
	Pracownicy adm.-biurowi	5	10	82	3	62
	Pracownicy usług	4	13	77	7	68
	Robotnicy wykwalifikowani	7	17	73	3	116
	Robotnicy niewykwalifik.	8	6	79	7	50
	Rolnicy	2	8	80	10	53
	Pracujący na własny rach.	11	21	60	8	35
Bierni zawodowo	Renciści	9	7	78	7	65
	Emeryci	5	10	77	7	223
	Uczniowie i studenci	10	6	72	13	83
	Bezrobotni	5	12	76	7	56
	Gospodynie domowe i inni	8	10	81	1	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	17	72	3	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	11	79	5	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	5	13	76	5	211
	prywatnym gosp. rolnym	4	4	90	6	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	9	77	6	158
	501-750	6	5	82	6	129
	751-1000	5	13	74	9	191
	1001-1500	7	11	78	3	164
	Powyżej 1500 zł	3	13	81	3	135
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	13	68	10	125
	Średnie	4	11	78	6	464
	Dobre	7	11	77	5	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	11	74	7	55
	Raz w tygodniu	6	10	78	6	475
	1-2 razy w miesiącu	3	10	81	6	183
	Kilka razy w roku	4	14	75	6	199
	W ogóle nie uczestniczy	14	17	64	6	86
Poglądy polityczne	Lewica	4	18	77	2	149
	Centrum	9	11	75	5	312
	Prawica	5	8	84	3	325
	Trudno powiedzieć	5	13	66	16	210

Tabela 3

		Kto, Pana(i) zdaniem, które partie przede wszystkim ponoszą odpowiedzialność za agresję w naszym życiu politycznym?									Liczba osób
		PO	PiS	SLD	PSL	Inna	Wszystkie po równo	Żadna	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		41	67	4	2	0	16	0	6	0	999
Płeć	Mężczyźni	47	73	4	2	0	13	0	3	0	478
	Kobiety	35	62	4	2	0	19	0	8	0	521
Wiek	18-24 lata	39	66	5	1		21	1	4		132
	25-34	47	81	3	1		9	1	3		179
	35-44	51	72	5	3		14		1	1	154
	45-54	35	73	3	1	1	14	0	5	1	176
	55-64	40	63	5	2	1	18		6		171
	65 lat i więcej	35	50	3	2		22		15	0	187
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	58	4	1	0	23	0	8		382
	Miasto do 20 tys.	41	66	4	3		11	1	8	1	132
	20-100 tys.	43	69	3	2	1	13	0	4		192
	101-500 tys.	42	73	4	2		13		5	0	161
	501 tys. i więcej mieszk.	43	83	4			10		2		133
Wykształcenie	Podstawowe	33	47	5	2		27		12	1	250
	Zasadnicze zawodowe	38	67	3	2	1	14	0	6		256
	Średnie	45	76	4	1	0	12	1	4	0	337
	Wyższe	49	81	2	2		11		1		156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	85	3			6		2		87
	Średni personel, technicy	50	66	2	2	2	12	1	9		43
	Pracownicy adm.-biurowi	51	81	2	4	1	13		2		62
	Pracownicy usług	37	71	3	3		15		8		70
	Robotnicy wykwalifikowani	43	73	4			11		5	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	51	68	5			18		4		50
	Rolnicy	33	54	7			23		10		53
	Pracujący na własny rach.	42	75	3			16				35
Bierni zawodowo	Renciści	31	56	4	5	2	21		10		65
	Emeryci	37	57	5	1		18		11	0	224
	Uczniowie i studenci	31	66	7	1		25	1			83
	Bezrobotni	40	65	1	2		17		5	1	56
	Gospodynie domowe i inni	43	70	1	5		16	4	1		56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46	78	4	1	1	13		2		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	82	1	3		8		4		87
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	76	2	0		12		4	1	212
	prywatnym gosp. rolnym	32	63	8			20		6		46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	58	8	4	1	18	1	8		158
	501-750	39	59	2	2		23	0	3		129
	751-1000	38	67	4	0		15	0	8		192
	1001-1500	45	70	3	2		18		4		164
	Powyżej 1500 zł	47	82	3	1	1	6		4		135
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	55	3	1		25		8	1	125
	Średnie	43	63	4	1	0	17	1	7	0	466
	Dobre	40	75	4	2	0	12	0	4	0	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	48	50	14	2		19	2	11		55
	Raz w tygodniu	42	62	4	1	0	17	0	8	0	475
	1-2 razy w miesiącu	41	73	3	3		16	0	2		183
	Kilka razy w roku	40	77	2	1	1	14	1	3	1	201
	W ogóle nie uczestniczy	34	69	5	2		15		7		86
Poglądy polityczne	Lewica	40	85	1	3	1	8		2		149
	Centrum	42	71	3	2		17	1	4	0	312
	Prawica	45	68	7	2		12		2	0	327
	Trudno powiedzieć	34	48	1		0	27	0	18	1	211

Tabela 4

		W ostatnim czasie w Łodzi miało miejsce tragiczne wydarzenie - został zamordowany pracownik biura poselskiego PiS, drugi zaś ciężko ranny. Wydarzenie to było rozmaicie interpretowane przez polityków różnych ugrupowań. Czy w Pana(i) ocenie:				Liczba osób
		wydarzenie to jest skutkiem atmosfery panującej na naszej scenie politycznej	jest to wydarzenie jednostkowe, prawdopodobnie wynikające z niezrównoważenia psychicznego mordercy, które mogłoby mieć miejsce w każdym innym demokratycznym kraju	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		40	50	10	0	999
Płeć	Mężczyźni	36	55	9	0	478
	Kobiety	43	45	12		521
Wiek	18-24 lata	51	37	11	1	132
	25-34	41	53	6		179
	35-44	36	55	9		154
	45-54	30	62	8		176
	55-64	39	49	12		171
	65 lat i więcej	43	40	17		187
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	44	14		382
	Miasto do 20 tys.	39	54	8		132
	20-100 tys.	41	50	9		192
	101-500 tys.	41	51	8		161
	501 tys. i więcej mieszk.	31	60	9	1	133
Wykształcenie	Podstawowe	40	40	19	1	250
	Zasadnicze zawodowe	40	51	9		256
	Średnie	42	51	7		337
	Wyższe	33	60	7		156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	35	55	10		87
	Średni personel, technicy	17	63	20		43
	Pracownicy adm.-biurowi	39	57	4		62
	Pracownicy usług	41	53	7		70
	Robotnicy wykwalifikowani	37	53	10		116
	Robotnicy niewykwalifik.	52	42	7		50
	Rolnicy	33	64	2		53
	Pracujący na własny rach.	38	56	6		35
Bierni zawodowo	Renciści	38	46	16		65
	Emeryci	40	45	15		224
	Uczniowie i studenci	53	35	11	2	83
	Bezrobotni	42	46	11		56
	Gospodynie domowe i inni	44	50	6		56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	57	8		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	63	4		87
	sekt. pryw. poza rolnict.	39	50	11		212
	prywatnym gosp. rolnym	34	64	2		46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	46	9		158
	501-750	46	40	14		129
	751-1000	43	42	15		192
	1001-1500	37	55	8		164
	Powyżej 1500 zł	31	62	7		135
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	43	7		125
	Średnie	39	48	12	0	466
	Dobre	37	53	10		408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	41	10		55
	Raz w tygodniu	45	43	11		475
	1-2 razy w miesiącu	35	55	10		183
	Kilka razy w roku	33	56	10	1	201
	W ogóle nie uczestniczy	29	61	10		86
Poglądy polityczne	Lewica	32	63	5		149
	Centrum	37	54	9		312
	Prawica	44	50	6	0	327
	Trudno powiedzieć	43	34	23		211